

Bye-bye, baby, або Риба в натюрморті

Дарина Березіна

BYE-BYE, BABY,

або

РИБА В НАТЮРМОРТІ

замах на вбивство без антракту

ДІЙОВІ ОСОБИ

Раїса Олександрівна — колишня завідувача кафедрою, 75 років

Нюсик — її син, 38 років

Ніка — 19 років

Дія відбувається в провінційному містечку десь у третьому десятилітті ХХІ століття

Авторська ремарка: суржик, яким спілкується один із персонажів, є невід'ємною складовою цього образу.

Вітальня просторої квартири. Нещадний провінційний шик без натяку на смак. Всюди вази з букетами квітів. У фотелі й на канані — стоси подарункових пакетів.

В кутку бубонить телевізор. Йде програма привітань на замовлення штибу "Музичної вітальні". Раз-у-раз чути фрази на кшталт "...вітають з днем народження діти й онуки...", "увесь колектив міського ЖЕКу #5 зичить ювілярові...". Телевізор лишатиметься увімкненим протягом усієї вистави.

Заходить РАЇСА. Плекана, пещена, на свій вік не виглядає, але невловимо вульгарна. В руках величезний букет густо-червоних троянд і коробка, загорнута в подарунковий папір.

РАЇСА (на ходу рахує троянди "по головах"). ...Вісімнадцять... Двадцять... Двадцять дві... Двадцять п'ять, чи що? Це як виходить, по одній на трі года? Що-то как-то малувато буде... (Роздивляється квіти.) Пожухліє якісь... Це ж точно подешевше вибирали, тутошні, не голандські. Ото люди, раз на год не захотелі нормальні деньгі здать... А тут у нас що? (Недбало кидає букет на стіл, заходиться розпаковувати коробку.) ...Тьху! Блендер! Я ж їм кофейну машину заказувала! На хріна мені блендер, ще й китайський?.. (Кидає коробку туди ж, куди до того букет, хапає телефон, набирає номер, чекає.) Не відповідає... Що воно..? (Набирає ще раз, чекає цього разу ще довше, нарешті їй відповідають). Алло! Ти чого трубку не берьош? Засідання кафедри? Ну то й що, що засідання? Почекають, не сильне цабе. ...Слушай, вони мені блендер принесли. З теорії перекладу, хто! Приперлась ця їхня лаборантка, як її, Марина, чи шо... притарабанила якійсь венік за три копійки й хренъ китайську. Пофігелі твої молоді й кучеряві совсем! Я їм кофейну машину... Чекай! (Хапає пульт від телевізора, робить гучніше. Професійно-приятний голос ведучої "...з сорокап'ятиріччям чудову жінку...") ...Ні, здалося... (притишує звук; повертається до розмови.) Як ето — "нехай"?! Познімай їм часи на сліду́ючий семестр, ти декан чи де?.. (Капризно.) Нюсику, ти ж не хочеш, щоб мамуся переживала? (Задоволена почутою відповіддю.)

Ото ж... Єслі сказано — кофейну машину, то нужно нести кофейну машину, а не влаштовувать творчу самодеятельность... А як ні — то всьо, bye-bye, baby... Шо роблю? Телевізор дивлюся, чекаю, поки мене поздравлять будуть. Скоро должна прийти дівочка від Тамари Сергеевни, хоче влаштуваться викладать на літературу. О другій мусить ще бути якась ляля з газети, інтерв'ю брать... Їхній редактор мені сам дзвонив, сказав, буде цілий разворот і фотографії цветні — ещо би, завідує кафедрою в найкращому вузі міста — це вам не це!... *(Змінює тему.)* Ти зі Славком говорив? Кинув трубку? *(Пауза.)* Раніше нужно було виховувать, щоб не ставився до батька наче до... Це все твоєї бившої вплиніє, я ж казала, що їм не треба зустрічатися... Гаразд, я сама з ним побеседую. Ще чого — жениться він надумав! І хорошо б ще якусь нормальну дівочку собі підібрав, а то найшов якусь невідомо де... Ну всьо-всьо, іди на своє засідання... І не забудь навантаження тим жучкам знять!

Завершивши розмову, кладе телефон на стіл, дуже задоволена собою. Походжає кімнатою, голосно і фальшиво наспівує "Ти мой єдинственний хмельной і сладкій грех", роздивляється букети. Потім бере зі столу величезну "бухгалтерську" книгу і сідає у фотель.

РАЇСА Так, що у нас получається... *(Гортає зошит, робить нотатки).* З економіки поздравили... з медприладів тоже... З комп'ютерного дзвонили, сказали, вечером зайдуть... почекаєм. З екології... з екології ще ні, але вони все там... задумчиві, до вечора тоже розкачаються... З перекладом понятно... нічого, получают по ноль два ставки і наступного року будуть умні... От юристи минулий раз замість Mary Kay фігну якусь польську принесли — потім у них всі курси цілий год зреси писали, а у магістрів на госі жодної п'ятірки. Зате тепер деканша їхня прямо з ранку цілу делегацію прислала — лаборантку і ще трьох з кафедри. А в них там геть усі кандидати, между прочім! І нічого — прийшли як міленькі, рози он принесли, сорок сім штук, а не як деякі... і подарунок який заказувала, а не на який грошей не жалко... *(Лунає дзвоник у двері.)* А це в нас хто?

РАЇСА йде з кімнати. Повертається за мить, у супроводі темноволосої дівчини у джинсах і светрі, з заплечником через одне плече. Це НІКА. Доречність її в цій квартирі викликає певні сумніви.

Розмовляючи з тією, кого вона вважає журналісткою, Раїса намагається добирати слова. Як наслідок, мова її стає більш пристойною.

РАЇСА *(сама люб'язність).* Сюди, сюди... Не знімайте обув... Ви сама?

НІКА А з ким я маю бути?

РАЇСА Я думала, з фотографом...

НІКА *(роздивляється, неухажно).* Увічнити історичну мить?

РАЇСА Але Ігор Дмитрович обіщав...

НІКА *(так само).* Не хвилюйтеся, у мене все з собою.

РАЇСА *(наполегливо).* ...Ігор Дмитрович обіщав, що буде п'ять фотографій. Цветних, на вкладиші.

НІКА Шість.

РАЇСА Що "шість"?

НІКА Фотографій. Кольорових. В інтер'єрі.

Пауза.

РАЇСА (*заспокоюючись*). Аааа... Ну добре тоді. Інтер'єри в мене інтересні...(*Поділовому.*) Значить так, одну зделаємо у кабінеті за робочим столом, ще одну тут, у гостінній — я три місяці назад ковьор привезла з Турції... а третю...

НІКА (*перебиває її*). Ви сама?

РАЇСА ...третю... Син за дві години повернеться, він у мене декан і в нього на кафедрі засіданіє. ... А третю...

НІКА (*неуважно, все ще роззираючись*). Ну, за дві години ми встигнемо.

РАЇСА (*настійливо*). ...а третю — ми зделаємо в будуарі.

Пауза.

НІКА (*вперше звертаючи увагу на її слова*). В будуарі.

РАЇСА (*не помічаючи її реакції*). В будуарі... Тоді четверту... Та ви не тушуйтеся, проходите, проходите, от сюда... (*Протягом подальших реплік обидвоє сідають у крісла біля журнального столика.*) Значить так, зараз ми з вами пообщаємось, сфотографуємось, а потом я вас кавою пригощу, в мене кава удівительна, колишня аспірантка привезла в подарок з Бразилії...

НІКА І багато у вас таких?

РАЇСА Яких?

НІКА Вдячних аспірантів?

РАЇСА (*з удаваною скромністю*). Ой, ну я, знаєте, не люблю хвастатися, це ж некрасиво... Но ви ж у мене всьо равно інтерв'ю будете брать... (*Вдаючи, що зважилася.*) Ну гаразд, гаразд, зараз... (*Зводиться, приносить заздалегідь приготовану теку.*) Зараз я вам покажу... (*Починає витягати документи.*) Вам же известно, що таке наш університет?

НІКА (*ухильно*). Ну... в загальних рисах...

РАЇСА Ну оце не, "в загальних рисах" — так не годиться. Я своїм викладачкам так всегда й говорила: в матеріалі треба розбираться ну просто геть совсем, інакше все, bye-bye, baby. Чорнопольський університет... Вас як звуть?

НІКА Ніка.

РАЇСА (*цитуючи рекламні брошури, тому майже пристойною мовою і зі звичним пафосом*). Чорнопольський університет, Ніка, — це флагман! Це форпост освіти й науки! Найпотужніший навчальний заклад класичного зразка!

НІКА Раїсо Олександрівно...

РАЇСА (*не звертаючи уваги, так само натхненно*). У нас десять факультетів! Наш інститут філології — найкращий в регіоні! П'ять докторів наук! Чотирнадцять кандидатів! Магістратура! Аспірантура! Можливість стажування в університетах Сполучених Штатів і Канади! Наші випускники...

НІКА (*рішучо*). Вибачте, я б хотіла почути більш детальну інформацію щодо вашої кафедри і того, як...

РАЇСА (*перебиває її*). Це ви, Ніко, дуже правильно сказали! Моя кафедра! Моя! Я її, вважайте, сама створила! Своїми власними руками! З нуля! Мене ректор в 1997, як надумав університет відкривати, особисто пригласив як відмінника освіти й кафедра!

НІКА (*не вельми зацікавлено*). А кафедра — це?..

РАЇСА Кандидат педагогічних наук. От свідоцтво. (*Тицяє НІЦІ якийсь документ*.) Моїм науковим керівником був сам професор Шмалько з Київського університету! Це ж така величина, таке ім'я! І тема була дуже актуальна — "Формування соціокультурної компетенції у студентів-політологів". Ви не представляєте, наскільки це важливо — сформована соціокультурна компетенція у студентів!

НІКА І як, сформували?

РАЇСА (*від несподіванки "з'їжджає" з патетично-натхненного тону*). Що?

НІКА Компетенцію. Соціокультурну.

РАЇСА (*не помічаючи кпину*). А в 2007 я ще в мене ще й докторська... (*Перебирає папери, шукаючи потрібний, знайшовши, демонструє НІЦІ*.) Як там воно було... "Формування морально-етичних засад і особистісного підходу під час викладання англійської мови". Двісті п'ятдесят аркушів! Сам академік Бубліков був опонентом. Зі Штатів доктор Джозеф Мілбері приїжджав на захист. А це ж така величина, таке ім'я!

НІКА (*роззирається на квіти й подарунки по всій кімнаті*). І як нині у викладачів із морально-етичними засадами?

РАЇСА Ой, ну що ви питаєте таке... А як із ними може бути, коли я увесь колектив самотньо підбирала, можна сказати, за власним прикладом?

НІКА (*з витонченим презирством*). Ну тоді за засади можна не перейматися.

РАЇСА (*не помічає її реакції*). А я про що? Я ж кожного претендента мало що носом не обнюхувала! Лічні дела з попередніх місць роботи запросила! У мене на кожного окрема папка була заведена! Все вияснила — з ким живе, хто батьки, чим хворів... Це ж така відповідальність — у найкращому вищій регіоні викладати! Тут, як говориться, відповідувати надо!

НІКА (*так само*). І як, "відповідували"?

РАЇСА Ну а як же! У нас знаєте який колектив був! Самий кращий! Все один одному як настояща сім'я!

НІКА (*так само*). Що, всі про всіх все знали?

РАЇСА І це теж, як же ж без цього! Все проблеми разом вирішували! Нікого в біді не залишили! А я вам скажу, чому! Тому що... Чекайте! (*Хапає пульт від телевізора, робить гучніше. Голос дикторки: "То ж дозвольте, Ганно Михайлівно, сьогодні, в день вашого п'ятдесятиріччя..."*.) Ні, не воно... Так от, деякі завідувачі спільне засідання кафедри раз на семестр проводять, а в мене воно було кожний тиждень! По четвергах, після четвертої пари.

НІКА (*з натяком на цікавість*). І що, збиралися?

РАЇСА А як же ж? Як штик! Ні, спочатку, канешна, були накладки. Одна канючить, що в неї дитина заболіла, до лікаря треба, інша — що у неї в цей день тільки перша пара, а вона аж за річкою живе, туди-назад, каже, дуже важко їздить, бо дві

пересадки. У третьої, відіте лі, приватні уроки одразу ж після пар починаються і вона, як заяць, до ночі містом носить. А були ще деякі молоді й кучеряві, які вообщє поважних підстав не мали, їм ліш би від колектива відколотися, бо вони сильні таланти... Але я цю пагубну практику припинила.

НІКА Як саме?

РАЇСА А дуже просто. Підписала наказ по кафедрі, що кожне пропущене полюбій причині засідання — мінус одна група навантаження в наступному семестрі. Вони у мене почали й больні, й дурні ходити, кожна жучка! *(Затинається.)*

НІКА Даруйте... Кожна хто?

Пауза.

РАЇСА *(вигукчується)*. Учът, кажу, у мене був строгий для кожного.

НІКА. А, ну звісно.

Пауза.

РАЇСА *(жваво)*. ... Так от, колектив у нас був... Ну просто не колектив, а казка! Професіонали настоящі! Фахівці! Я їм усім так сказала — те що ви викладачі, це всьо ліріка, головне що ви науковці! В інших університетах знаєте, як? З усієї кафедри наукою двоє-троє занімаються, дисертацію захищають, по конференціях виступають, книжки пишуть. А інші двадцять один раз на рік статтю якусь нашкрябають, в університетському журналі її надрукують і счітають, що вже всьо, долг свій, як наукових працівників, виконили. У мене таке не проходило! У мене двадцять душ на кафедрі робило — і на кожную конференцію по двадцять статей здавали, як міленькі! Про що вони там пишуть — то вже дело десяте, головне, що стаття — от вона, є чим в кінці року відчитатись! Я їх в індивідуальному навчальному плані все до тютельки прописувать заставляла! Скільки на рік годин на виховну роботу, скільки на організаційну, скільки на методичну... У мене лаборантка потім з калькулятором сиділа і все пересчитувала, щоб не мухлевав ніхто! Спочатку були обіди всякі, крутити там щось пробували, але потім поняли — зі мною таке не пройде, у мене всьо під контролем.

НІКА Суворо.

РАЇСА А як же ж без цього! Вони ж інакше на голову сядуть і ноги звесять! У мене, Ніко, найвищий процент кандидатів був у всьому місті! Вони ж у мене захищалися все ну просто... просто як скажені! Я ж їм одразу, як на кафедру приходять, умовіє ставила — за чотири роки має бути кандидатська, і щоб без ніяких!

НІКА І що, вкладалися?

РАЇСА А то! За рік по чотири захисти! Їм же ж як пригрозиш, що наступний рік навантаження зріжеш, так одразу час знаходиться і по бібліотеках сидіти, і іспити кандидатські складати. Ніяких поблажок нікому не давала! І Нюсик мій тепер такий самий.

НІКА А Нюсик — це?..

РАЇСА Син мій, Микола Вікторович. Він у мене в нашому ж університеті навчався, на філології. І викладає одразу залишився. Кандидатську в двадцять шість захистив! У

Києві! Щось там у нього про Дон Кіхота було... *(Замислюється)* ...ні, не вспомню. А в тридцять його вже деканом назначили! Тепер он доктор наук, директор інститута філології, найкращий іспаніст України! В Барселону по три рази на рік їздить, приглашають лекції читать. З професорами американськими переписується! Аспірантів п'ять штук кожен рік! Одна з них захистилася он три роки тому, тепер замість мене кафедрою заведе... Я, Ніко, спочатку боялась всьо на неї лишать, молода ще, сорока немає, але Нюсик там її контролює геть у всьому. Контроль — це ж первостепенно, ви ж повинні знати, як журналістка...

НІКА *(рішучо)*. Я не журналістка.

Пауза.

РАЇСА *(ляскає себе по місцю нижче талії, різко змінює тон на "свої люди")*. Тю, так що ти мені голову париш?! Ти від Тамари Сергєєвни? На роботу устроїватись? То так би зразу й сказала, а то мовчиш як риба в натюрморті! *(По-діловому.)* Значить так, молода й кучерява, слухай сюди. На кафедру літератури тебе, канешна, візьмуть, бо Тамара Сергєєвна — це вам не це, з депутатами горсовета дружить треба. Але ти, я бачу, дівочка розумна, то ж маєш знати, що за спасибі навіть птічка не какає.

НІКА Я...

РАЇСА Це ж знаєш, як обідно, коли ти до когось всією душею, а він неблагодарний? От, наприклад, на день народження, замість того, щоб поздоровити по-людськи, порадувати, рішити зекономити і принесе чахлі розочки й фігню якусь китайську за три копійки?... А я от як думаю — якщо вже тобі навістречу пішли, допомогли, то ж надо теж уваження проявлять. Я в людях оце більше всього не люблю, неблагодарність цю.

НІКА Річ у тім, що...

РАЇСА А про ступінь не переживай. Як будеш умницею, все в тебе буде — і навантаження дадуть, і старшого викладача. А за рік-два кандидатом станеш, це без вопросов. Я тебе з нужними людьми зведу, щоб тобі по бібліотеках пилком не дихать, і з усім цим не мурижитися. Нехай всякі лохушки дослідження проводять і статті пишуть, якщо зі мною по-хорошому, то й я по-хорошому. Так що... Ой, чекай-чекай, це ж уже точно воно! *(Схоплюється, схопивши пульт, збільшує гучність, голос дикторки "...чудову людину, матір і бабусю...")* ...Ну, це точно про мене! *(Робить ще гучніше. Голос дикторки: "...Все життя проробила на хлібозаводі #4...")*. Ні, не про мене... *(Обертається до НІКИ.)* Так от...

НІКА *(направляє на неї витягнутий із запlechника пістолет)*. Руки вгору.

РАЇСА Що..?

НІКА *(кричить)*. Вгору руки, ну!..

РАЇСА *(піднімає руки)*. Еее, цеє... поосторожніше... *(Задкує)*.

НІКА *(з ненавистю)*. Аякже ж... Сісти в крісло, руки тримати так, аби я бачила!

РАЇСА Слухайте, що проісходить взагалі?

НІКА *(цілиться)*. Я сказала сісти в крісло!

РАЇСА *(лякається)*. Ну всьо, всьо, тільки не надо... *(Сідає у фотель, продовжуючи тримати руки піднятими)*. Послухайте, ви ж мене убивать не збираєтесь?

НІКА Мовчати!

РАЇСА Май ввіду, за десять хвилин прийде мій син. Він дуже сильний мущина й знає карате.

НІКА Десять хвилин мені вистачить.

РАЇСА *(лякається)*. На що?

НІКА На все.

Пауза.

РАЇСА *(знехочу)*. Гроші он там, на полке, в Сухомлінському, в третьому томі.

НІКА І що?

РАЇСА Забирай. За ними ж прийшла? *(НІКА, продовжуючи тримати її на прицілі, задкуючи дістається до книжкової шафи, дістає книгу, витягає з неї чималенький доларовий стос. Зважує його на руці. Дивиться на РАЇСУ. Та її погляд тлумачить по-своєму.)* Що, мало тебе? *(НІКА незрозуміло гмикає, тримаючи в одній руці гроші, а в іншій пістолет.)* Ну гаразд, гаразд... *(Зовсім над силу.)* Он там, зліва. Вище. Моя монографія, "Формування етичних засад педагогічної діяльності". Там ще сто п'ятдесят штук... чи сто шістдесят... *(НІКА, тримаючи РАЇСУ на прицілі, навпомацки витягає книгу й вилучає з неї другий стос, ще солідніший. Кидає книгу на підлогу. Тепер у неї в руках вже груба купа грошей.)*

НІКА *(з іронією)*. Що ж, за засади дійсно можна не перейматися. Сформовані.

РАЇСА Це всьо, більше немає. Це ж навела падлюка якась... Славку, онуку, на квартиру збирала...

НІКА *(їй в тон)*. З пенсії відкладали, в останньому собі відмовляли...

РАЇСА А тебе яке дело? Ти ж за цим прийшла? Тепер довольна? *(Зривається, погрозово)*. Ти тільки... Тобі це так з рук не зійде! Тебе консьєржка бачила, коли ти в під'їзд заходила! Тебе міліція знайде! Гроші їй мої треба! Жучка!

НІКА кидає грошовий стос на тацю на столі поруч. Тримаючи РАЇСУ на прицілі, витягає з кишені запальничку. Не зводячи з РАЇСИ очей, підпалює долари з декількох боків. Ті швидко горять. Так само дивлячи на РАЇСУ, НІКА бере тацю з попелом, висипає його на підлогу й всліпу роздушує ногою.

Пауза.

РАЇСА Ефектно. А далі що?

НІКА *(більш холоднокровно, ніж почувалось)*. А далі я вас вб'ю.

РАЇСА *(Нікін демарш із грошима їй розповів про гостю все, що треба, тому боїться вона вже менше)*. Так ти, значить, не воровка. Ти, значить, кілерша. Тебе найняли, щоб мене вбити! Хто? *(НІКА мовчить.)* Можеш не відповідати, я сама знаю. Платонова, так? Ну авжеж Платонова! Я в тому місяці зрезала їй аспірантку на захисті... дисертація була нормальна, але сама та дівка мені не понравилась, убога якась, макіяжу немає. І стіл на передзахисті позорний накрила, вино отечественне, ікра тільки червона... Куди їй такий в кандидати?.. То що, Платонова? .. *(Вираз Нікіного обличчя дає їй зрозуміти, що припущення хибне.)* Ні? Тоді хто? ...А, знаю, Бабковська! Канєшна, Бабковська! Наташка, більше нема кому! Вона ж із цих, молодих да ранніх!

Ініціативна! Кандидатську в двадцять п'ять захистила, докторську в тридцять два! І все мене підсиджувала, на моє місце метіла! Тільки хрен її назначили! Так і сидить старшим викладачем. А як я на пенсію пішла, то вона за Нюсика взялася, копає під нього, сука. Вона прислала, так?

НІКА Я спочатку кислотою хотіла. Щоби зовнішнє привести до гармонії з внутрішнім. І її дістати легше, кислоту. Уявляла собі, як перестріну взимку увечері там, в провулках під університетом. І з пляшки в обличчя — хлясь!

РАЇСА Бабковська! Точно вона!

НІКА ...а потім подумала — ні, не те. Кислота — це дріб'язок. І мстяться нею за дрібне. За вкраденого чоловіка, наприклад. За вкрадене життя розраховуватися кислотою якось несерйозно. І потім, якщо я вам кислотою очі випалю, ви мене не впізнаєте. А це принципово, аби ви мене впізнали.

РАЇСА ...Я ж знала! Я завжди знала, що Наташка — кримінальний елемент, і рано чи пізно... *(Нарешті звертає увагу на слова НІКИ, нашорошено.)* А чому це я должна тебе впізнавать?

НІКА *(швидко, з ненавистю)*. ...Завжди казали — одне обличчя. Я навіть стрижку таку саму зробила, як у неї тоді була. І перефарбувалася. У мене своє волосся темне, а вона в чорний тільки за два роки після всього почала... бо все інше сивину не зафарбовувало. Я фото знайшла випадково... ще тодішнє. У неї волосся було — як бурштин. А їй довелося в чорний. Я її іншою й не бачила ніколи. Хіба за таке кислоти достатньо?

РАЇСА *(рішучо)*. Так, молода й кучерява, не знаю, хто ти є така, журналістка, аспірантка чи просто якась жучка з вулиці, але ти точно прибецана. І я зараз... *(опускає руки, зводиться)* ...міліцію вивозу, нехай вони самі розбираються, на кого ти там схожа і що в тебе там фарбоване...

НІКА *(стріляє в повітря, кричить)*. Сидіти!

РАЇСА від несподіванки валиться назад до фотеля.

Пауза.

(Несподівано весело і ледь істерично.) Здуріти! А я ж не повірила, що таке буває... Прочитала — і не повірила! Мені здавалося — університет! "Флагман освіти", блін! Доктор педагогічних наук, який власних колег називає жучками — це ж... *(Передражнює РАЇСУ.)* "Жучка, ти коли заповниш журнал навантаження?" "Жучки, у нас сьогодні засідання кафедри!". Вона сказала тоді: збори жучок — це не засідання кафедри, це собаче весілля! Як ви її назвали? Фіфою сраною?

Пауза.

РАЇСА *(повільно)*. Ви нас не ждали, а ми приперлися... Так ти у нас виходить, сюрпріз з минулого. *(Роздивляється НІКУ.)* А що, таки дійсно похожа... Доця?

НІКА *(їй в тон)*. Доця.

РАЇСА І навіщо ж вона тебе, доцю, прислала?

НІКА Ніхто мене не прислав.

РАЇСА Сама, значить, вирішила?

НІКА Сама.

РАЇСА Ідейна, значить. Мирове зло прийшла перемагати.

НІКА (*оманливо спокійно*). Ну яке ж ви світове зло. Ви так... муха. Звичайна гнійова муха, якій невтямки, що є на світі ті, хто не живе в лайні.

РАЇСА Ти подумай, художественні образи які. Вся в маму. Вона в тебе тож по молодості лет вірші всякі сочиняла. Вечно по конкурсах їздила, літераторка, ганьба для кафедри...

НІКА (*не зважає на кпин*). І прийшла я сюди не за ідею. Мені насрати на те, що ви і такі як ви зробили з освітою в цій країні. Її уже не врятуєш. Але за те, що ви двадцять років тому зробили з моєю мамою, я вас сьогодні уб'ю.

РАЇСА І що ж це я таке з твоєю мамою зробила, що мене прямо вбивати за це надо? Про це вона тобі не забула повідомити?

НІКА (*з погрозою*). Ви мою маму... Ви її не займайте! Вона найкраща!

РАЇСА Ну ще би!

НІКА І нічого вона мені не розповідала, я сама про все... Випадково. Коли розбирала речі на старій квартирі, знайшла щоденники. Вона там про всю вашу... собацюрню... з подробицями... Про те, як ви її...

РАЇСА А що я її? Що? Робоче місце вона від мене отримала! Цих філологів кожен год випускається як жучок нерезаних, думаєш, все вони роботу за спеціальністю знаходять? Сидять по цих... агентствах брачних... роздіваються перед камерами. А тут тільки диплом отримала, а її уже на роботу взяли, та ще й до кращого в місті університета! Без ніяких, просто з вулиці!

НІКА (*передражнює*). "Без ніяких"... Що, в зошит записати не було чого?

РАЇСА А ти й про тетрадошку мою знаєш?

НІКА У верхній шухляді робочого столу тримали. Повне досвід на кожну вашу... жучку... — з ким живе, на якій посаді батьки і чоловік працюють...

РАЇСА Ну а як інакше?

НІКА ...чи велика квартира, чи є машина, чи має впливових знайомих....

РАЇСА А що ж повинна була, просто так їх на роботу улаштовувати?

НІКА За професійними якостями ніколи не пробували?

РАЇСА Ой, насмішила... Та кому вони, ті професійні якості... Мені колектив треба було корисний сформувати. Щось станеться непередбачене — а я тетрадошку свою відкрию і знайду, до кого про допомогу дзвонити. Учот треба вести! І дивитися на перспективу! А твоя мамця — як єврей з анекдота. Не був, не існував, не брав участь... Батька немає, мати-пенсіонерка й квартира без євроремонта. Родичей ніяких, знайомств корисних ніяких. Зате гонор і червоний диплом. Що мені той її диплом, на стінку вешати?

НІКА Треба було взагалі на роботу не брати, ніж брати, аби знущатися!

РАЇСА А я й не хотіла брати! Це декан тогочасній існував — мол, талантлива дівочка, треба шанс дати! А що мені з її того таланту? Я той год ще двох взяла, крім неї. Так у однієї батьки магазин великий на центральній вулиці тримали, а у другій папа

— головврач на "швидкій"... Оце я розумію, нормальні люди. Обидві і зараз он працюють, старші викладачі, кандидати наук. А тут — "талантлива"... Що мені було, благодійністю займатися для кожної талантливої?..

НІКА *(киває на інтер'єр кімнати)*. Незлецьки тепер благодійники живуть.

РАЇСА Це все трудом зароблене!

НІКА Знаю я... про ваш труд... Напередодні кожного свята на великій перерві всі кафедральні жучки перед вашим столом в чергу шикувалися. З пакетами напереваги.

РАЇСА Що, також у щоденнику прочитала?

НІКА У ньому. І про пакети, і про те, як ви їх просто там, на кафедрі, відкривали й у зошиті плюсики ставили. Три якщо сподобалося, два якщо не дуже.

РАЇСА Можна подумати, я їх прямо насилувала подарунки мені носити. Самі дарували, від уваження.

НІКА Ще б пак їм не дарувати! За цими плюсиками потім навантаження на наступний рік ділили. У кого більше двадцяти назбиралося, тому повну ставку. За десять — половину...

РАЇСА Слухай, молода й кучерява, ти б оцю... *(киває на пістолет)* ...пукалку свою сховала б кудись і поговорили б як люди.

НІКА Ото ж бо, що "як".

РАЇСА *(змінює тактику, удавано-лагідно)*. Я, канешна, нічого такого сказати не хочу, але... Мама твоя — вона, цеє, письменниця. Фантазія бурна у неї, розумієш? Воно, канешна, для письменників навіть і хорошо, коли сочинять умієш, але ти б, замість пістолетом розмахувати, розібралася б спочатку. Може ще й не було нічого.

НІКА А нема в чому розбиратися. "Не було"... Пакунків цих не було, досє у зошиті? "Фіфі сраної" не було? Чи того не було, що ви їй насамкінець... тоді, у травні? *(Пауза.)* А поговорити... Чому ж не поговорити. В зоопарку я давно не була... *(Хоче покласти пістолет назад до заплечника, але після секундного вагання заткає його за пояс джинсів.)*

РАЇСА *(спостерігає за нею)*. Професійно. Жопу собі підстрелити не боїшся?

НІКА Не боюся. Я зі зброєю змалечку вправлятися вмію. Мене тато навчив.

РАЇСА І хто у нас тато?

НІКА Тімоті Джонатан Маршмеллоу-третій.

Пауза.

РАЇСА Не поняла.

НІКА А що тут незрозумілого? Тімоті Джонатан Маршмеллоу-третій. Громадянин Великої Британії.

Пауза.

РАЇСА Я не поняла, ця сучка що, за іностраницю заміж вийшла?! *(НІКА починає витягати з-за ремінця пістолет)*. Не, ну всяке буває, канешна, фіктивні браки і всьо таке... *(Не витримує.)* Я ж тоді всі мери... Та вона ж під забором мала здохнути, фіфа срана!

НІКА *(тріумфально)*. А от не дочекалися!

РАЇСА Та де ж вона його підчепила, з Великобританії?!..

НІКА *(холоднокровно)*. Так на мості.

РАЇСА На якому ще..?

НІКА *(так само)*. На вантажному, через річку. Тоді, після... ви ж усе зробили, аби життя їй в цьому місті не було. Ви в неї не лишень роботу відібрали, а й віру в людей. А віра для таких як вона — найголовніше.

РАЇСА Ти мені тут пафосу цього не нагнітай! Її проучити треба було! Возомніла про себе!

НІКА Вона майже два роки намагалася... наново. Але не вийшло. Тому вона у переддень Нового року на міст прийшла. Топитися. Опівночі, щоб не побачили й не зупинили. А через міст траса з Києва на Одесу. І по ній саме їхав кортеж. У Одесі на тому тижні якийсь міжнародний економічний форум проходив, батько там був почесним гостем, як голова найбільшого британського банку. Він у маму з першого погляду закохався. Щойно там, на парапеті, побачив. Його секьюриті її з парапету зняли і він її з собою забрав. За три місяці у них сімнадцята річниця весілля.

Пауза.

РАЇСА Дурдом якийсь. Ця малахольна що, зарубежом живе?

НІКА В Лондоні. Ще у Празі маєток є, ми туди взимку перебираємось, на Різдво.

Пауза.

РАЇСА *(недовірливо)*. То єсть, у тебе батько охренєть яка звезда й мільйонер, а тебе при цьому Нікою звать.

НІКА Ну, взагалі-то, Елізабет-Вероніка-Олівія Маршмеллоу. Ніка — це так, неофіційно.

РАЇСА *(обмірковує щось)*. Паспорт покажи.

НІКА Ви що ж думаєте, я вас вбивати з паспортом прийшла? А я вас все одно вб'ю. Бо батько міг дістатися до мосту на хвилину пізніше. А чи...

РАЇСА *(перебиває її, у неї якась ідея)*. Так скільки, кажеш, лет тобі?

НІКА Дев'ятнадцять.

РАЇСА Здрастуй, лошадь, я Будьоний, молодий і возбуждєний. І від кого ж вона тебе роділа? Якщо вона сімнадцять лет замужем? *(НІКА мовчить, вона розгубилася. Обидві не помічають, що в дверному прочілі з'являється НЮСИК і завмирає, вражено вдивляючись в НІКУ, яка стоїть до нього спиною.)* І... Чекай-чекай... Це ж... Єслі тобі девятнадцать... А звільнила я її... *(Ляскає себе по колінках)*. А пиріжок, виходить, з начинкою був! І хто повар? *(НІКА мовчить)*. На кафедрі у мене тогдa одні девки були... Ну і ну! Оце скромніца, оце недотрога! Вечно така вся в тонких матеріях, а сама... Беремчата! Ну, вони, літератори ці, вони всі розпущенні, так що нічого такого удівительного...

НЮСИК Марто?

Далі всі репліки звучать майже водночас.

РАЇСА *(схоплюється, кидається до нього, ховається йому за спину)*. Нюсику, визивай міліцію! Ця сука мене убивать прийшла!

НЮСИК Але... (робить крок до НІКИ).

НІКА (вихоплює пістолет, цілиться в них, верещить). Не підходьте! Я стрілятиму!!!

НЮСИК (*застережно простягає до неї руку*). Зачекайте... Зачекайте, не треба... Я просто хочу у вас спитати...

РАЇСА Та нема тебе про що її питати! Міліцію визивай, нехай вони з етой курвой розбираються!

НІКА Я стрілятиму!!!

РАЇСА Авантюрістка сопліва! Вся в свою мамашу-літераторшу!

НІКА Ти ж стара шкапа! Я тебе зараз!...

НЮСИК (*перекрикує їх обох*). Мовчати! (*Обидві від несподіванки замовкають*).
Мамо, вгамуйся, ніхто тебе не збирається вбивати...

НІКА А ви за мене не розписуйтесь! Навіть дуже збираюся. Після того, що вона моїй мамі зробила...

НЮСИК (*вдивляється в неї*). Неймовірно... Така схожа... Ви ж її дочка? Дочка Марти Терлецької?

РАЇСА А чия ж еще? Канешна, цієї фіфи сраної! Правильно я її тоді!.. Всьо корчіла з себе англійську королеву, а сама он в подолі принесла неізнєсно від кого!

НЮСИК (все ще дивлячись на НІКУ). Це я її батько.

Пауза.

РАЇСА (ошелешено). Це в якому смислі?

НЮСИК В прямому. Ця дівчинка — моя дочка.

Лунає постріл. Це НІКА від несподіванки натискає на курок. Куля розбиває кришталеву з підвісками люстру. Злива шкалок. НІКА відсахується.

РАЇСА Убіла! Вона мене убіла! Жучка підзаборна! (Демонстративно падає в крісло).

НЮСИК (до зовсім ошалілої НІКИ). Слухай, ну що ти... (Обережно простягає руку). Дай-но сюди цю твою штуку, грець із нею, з люстрою, а що як справді когось вколошкаєш...

РАЇСА (*миттю забувши, що тільки-но помирала, жваво*). Ето як це грець із люстрою? Ця люстра знаєш скільки?.. Це ж наоцяще богемське стекло, її ж на заказ спеціально для мене... (*Схоплюється*). Я ж цю люстру... (*Іншим тоном*). Слухай, а з якої це радости вона твоя дочка? Це ж як таке получілося?

НЮСИК (роздратовано). Мамо, ти що, не знаєш, як получаются діти?

РАЇСА Я не понімаю, як вони в цьому конкретному случаї можуть получитися! Вона ж старша!

НЮСИК На шість років.

РАЇСА А етого що, мало? Єслі оцій (*киває на НІКУ*) дев'ятнадцять... Ти ж тогда ще на третьому курсі вчився!

НЮСИК Ну не в третьому ж класі.

РАЇСА Чекай... Чекай-чекай-чекай... Це ж вона у вашій групі домашнє читання

вела... Романи з вами всякі читала, селінджерів з голдінгами... От я завжди знала, що нічого хорошого з етого домашнього читання не буде, учили б просто граматику і bye-bye, baby! Це всьо декан тодішній... всесторонню освіту йому подавай, хотів, щоб у нього філологи геть усю англійську мову вивчили... Вона тебе що, изнасілувала?

НЮСИК (*роздратовано*). Мама, ну що за маячня?! Просто...

НІКА (*про яку разом із пістолетом, який вона досі стискає в руці, просто забули*). Просто ви тут схиблені всі! Обоє! Дурка за вами... Який ще батько? На чорта мені батько, якщо в мене вже один є? Тімоті Джонатан Маршмеллоу-четвертий...

РАЇСА А не третій?

НІКА Що?..

РАЇСА П'ять мінут назад він третім був. Що, нумерація збилася? (*НІКА розгублено мовчить.*)

НЮСИК (*до НІКИ*). Вероніко... Вероніко, послухай... послухайте... Я не знаю, що Марта... Тобто, я можу уявити, що саме вона вам про мене наговорила...

НІКА (*вона розгублена*). Та звідки ви взяли... Ви хто такий взагалі, щоб вона мені про вас говорила?! Думаєте, у нас в Парижі іншої теми для розмов нема?

РАЇСА (*знущально*). Так я не поняла, ви вже з Лондона переїхали, ілі як?

НІКА Нікуди ми не... У нас будинок... Батько купив...

РАЇСА Маршмеллоу-п'ятий.

НЮСИК Зрозумійте, я... Я не хочу, аби ви подумали, що я виправдовуюся, але... (*Затинається.*) Я тоді просто розгубився. Мені ж іще двадцяти не було! Я просто злякався, розумієте? Про наші стосунки ніхто не знав, але я б...

РАЇСА (*до неї починає доходити*). Я не поняла, ти що, серйозно? Ти що.. Ти з її мамашею... З цією фіфою сраною...?!

НЮСИК (*до НІКИ*). Мені просто потрібен був час... аби наважитися. Я б розповів! Але вона... Вона тоді звільнилася. Несподівано. Нічого мені не сказала, не попередила... Просто зникла — і все. Чому вона тоді так...

НІКА (*знов набуваючи войовничості*). А це ви в мамусі своїй спитайте!

НЮСИК А до чого тут...

НІКА А до того, що вона у вас сука! Сука, хабарниця й бидлота!..

РАЇСА Ти, жучка сопліва...

НІКА Що, правда очі муляє?

РАЇСА Рот закрій, шалава.

НІКА ...сказала доктор наук, професор і відмінник української освіти. А те, що коли цей професор рота відкриває — у всіх оточуючих вуха в'януть — то все так, фігня! Головне, що академік Бубліков опонентом був!

РАЇСА Я сказала рот закрій!

НІКА Зошит завели, родичів чужих записувати? А своїх власних що ж не записали?! Соромно?!

РАЇСА (*робить крок до НІКИ*). Я ж тебе сейчас...

НІКА (*відскакуючи*). А я знаю! Все знаю! З'ясувала! І про батьків ваших — алкашів у

третьому поколінні! І про те, яким місцем ви всі свої ступені отримували! Доктор і професор!

РАЇСА Так, доктор! І професор! А тебе з твоєю мамою ще роз'яснить надо, за ким ви там замужем і де живете!

НЮСИК Мамо...

РАЇСА Не мамай! Жаль, я її просто так звільнила? Треба було по статті... за растленіє...

НЮСИК *(зняксовіло-роздратовано)*. Та ніхто мене не... Якщо хочеш знати, насправді це я... ну, тобто, ініціативу проявив! Я ж... З першого ж погляду! Неймовірна, неможлива... Іншої такої жодного разу не стрічав...

РАЇСА Бо в мене колектив нормальний був! Всі на роботу як следует приходили, в макіяжі й на каблуках! І лишень ця пісательніца недоделана... Морда не намазана, патли руді, джинси з бахромою, вся якимись цяцьками обвешана — фенічки, кулончики самодельні... І навіть золота на ній ніде нет! Ні колечка, ні сережок! Хіпі срана!

НЮСИК *(несподівано замріяно)*. Ми до неї на пари диктофони носили. Бо ніколи доти не бачили, щоб викладач лекції читав просто з голови. До неї у нас ця твоя була... Колеснікова, здається, вона ще дисертацію в тебе тоді писала.

РАЇСА Хороша дівочка була, зараз в Одесі он кафедрою заведе, докторську захистила...

НЮСИК Вона на кожную пару запізнювалася на п'ятнадцять хвилин, ми за нею годинники звіряли. Потім підручник відкривала й починала диктувати. А ми мали записувати. При цьому точно такий підручник в кожного на парті лежав.

РАЇСА Ну і що тут такого, я не поняла?

НЮСИК Їй на студентів насрати було. І на літературу також. Вона ж про ту літературу зеленого поняття не мала. Без підручника одразу таке починала верзти, що... Якось сказала, що письменника Драйзера звуть Тореадор. Потім — що ксенофобія — це міфи про принцесу Ксену.

РАЇСА Та кому він треба, цей твій Драйзер?! Головне, що вона нормальна була, уважительна, з праздніками усіма он досі поздравляє! І муж у неї в банку директор...

НЮСИК "А ви знаєте, що Селінджер мріяв бути глухонімим?" Це вона таке спитала, Марта. У свій перший день, просто з порогу. А потім всілася на підвіконня й почала розповідати. Вона завжди на лекціях сиділа на підвіконні. І ніколи не зазірала в конспект.

РАЇСА *(зі зневагою)*. І ти по етому поводу в неї закохався?! Цирк на проводі якийсь... *(Раптом згадує.)* Чекай... Третій курс... Це ж тебе тогда з Леночкою знайомила, дочкою Івана Петровича з мерії, і ти одказався з нею на зимових канікулах до Турції їхати... Це що, тоже через неї? Через цю рибу в натюрморті?!

НЮСИК Мамо, ну чому ти не... Я хотів тобі розказати, але... Я ж просто не знав тоді, як ти все це сприймеш, і... Тоді, після канікул, у вересні, у розкладі був уже інший викладач... наші просили мене, аби я в тебе дізнався, чому Марта звільнилася... Але я... Не зміг, злякався, що ти здогадаєшся, чому я... Тоді просто набрехав їм щось, і...

НІКА, про яку всі забули, регоче. Нестримно, захлинаючись, так, що сміх її дуже скидається на істеріку.

НІКА (крізь сміх). Триндець... Господи, ну це точно триндець якийсь... Здуріти... (До НЮСИКА). Так ви, значить... цеє... татко мій? Нюсик-татусик, грець... (НЮСИК хоче щось сказати.) Ні, мовчіть. Краще мовчіть. Сцена, в якій Гамлет дізнається, що він — син Клавдія... Хоча, ви ж, здається, не по англійській літературі, а по іспанській? Хто у них там... із культурних героїв? На хитромудрого ідальго Дон Кіхота не тягнете, сорі. От хіба що на Росінанта... Вас, щоб ви знали, навіть власний син так називає... поза очі. Щоправда, не зовсім так... образливіше. Хочете, скажу як саме? Росинантів хвіст.

РАЇСА А це ти звідки знаєш?

НІКА А з першоджерела.

РАЇСА Від Славка?!

НІКА Від нього. (До НЮСИКА, несподівано холоднокровно). Він вас соромиться, до речі. Перед ним всі викладачі навшпиньки ходять, через те що він — деканів син. А він же у вас розумний... сам по собі, йому це неприємно. А надодачу всім відомо, що факультетом насправді не ви заправляєте, а ваша, даруйте... (киває на РАЇСА). Бути сином декана і так... не айс. А кишенькового — тим паче.

Пауза.

РАЇСА Підожди, то ти — та сама...

НІКА Так, я та сама жучка, із якою ваш син і онук має намір одружитися. (Новий напад сміху, до НЮСИКА). Гамлет виявився не тільки сином Клавдія, а й братом Офелії. Втім, ми ж уже з'ясували, що ви не по Шекспіру... Як там у іспанській літературі... з цією тематикою? Є щось годяще?

РАЇСА Ах ти курва! (Кидається на НІКУ, вчіпляється їй у волосся). Паскуда гуляща, ляля підзаборна!!

Якийсь час оскаженіло борсаються; приголомшений НЮСИК збайдужіло стоїть стовпом і не втручається. Нарешті НІЦІ вдається вирватися.

НІКА (відбігає вбік, кричить). Ну не знала я! НЕ ЗНАЛА!!! Звідки мені було?!.. Я просто хотіла... Ми в клубі познайомилися... випадково... Я коли довідалася, чий він онук... Зрозуміла, що це шанс... за все. Він же ж у вас... несучасний. Закохала б його в себе, а потім кинула. Одне зруйноване життя за інше. Все чесно.

НЮСИК Що з Мартою?

НІКА Я ж у нього... по-справжньому. Думала — так просто, заввиграшки... Цьомки-перецьомки і все, bye-bye, baby... А він світлий такий, наївний... Домашній книжковий хлопчик, Ассоль у штанях...

НЮСИК Що з Мартою?

НІКА Зрозуміла, що закохуюся — злякалася. "І кряче ворон, кличучи до помсти" і все таке. От і вирішила... в гості. Підживити ненависть, так би мовити. Аби пригадати, чий він онук...

НЮСИК Що з Мартою?!

Пауза.

РАЇСА (*неохоче*). Та що з твоєю Мартою... Контракт в неї на три года був підписаний, так що по правілам їй ще два оставалося. Тільки я уже не могла на цю фіфу недоделану любоваться! Ну й підговорила жучок своїх з кафедри... У них причин любити її не було геть совсем, її студенти придурошні тринділи постійно, як вона там їм викладає страшне дело як інтересно... інші групи почали петиції носить до деканів, просили, щоб їм викладача замінили, поставили замість кандидатів наук нормальних цю пісательніцу... Коротше, я з девочками договорилася... Лаборантка наша їй в сумку гроші підкинула, ті, що ректору на подарок збирали... типу, вона їх скомунізділа... (*НЮСИК відсахується.*) Потім засідання кафедри зібрали, обиск устроїли і в неї цей конвертік і знайшли... Ну й звільнили цю лохушку по-бистрому. Жучки мої мовчали, позбулися — і ладно... А я для гарантії ще по інших університетах городських продзвонила... щоб ця королевішна не устроїлася нікуди... (*З викликом.*) А що?! Хай знає, як фіфу сильну з себе корчить!

НЮСИК (*приголомшено*). Я ж нічого не знав... Я не знав... Не знав... Це ж...

РАЇСА Ні, я не поняла, а що тут такого?! Вона ж не викладать прийшла! Вона ж решила, що спасать вас буде! Від мене і таких как я спасать! Бо ми, відіте лі, душі калечім тим, що без всяких... самодеятельностей! Без театрів, психодрами, глухонімих Селінджерів і рольових ігор! Без усієї цієї срані! Вона ж считала себе от етім, з фільма того дебільного, которий всяку фігню їм розповідав, а потом вони в нього на парти пригали...

НЮСИК (*глухо*). "Спілка мертвих поетів".

РАЇСА Вона ж вас настроювала... спеціально! Я ж узнала вже потім, після всего. Вона за свої последні два тижні, уже після засідання, цю "Спілку" замість річного іспиту показала усім своїм групам... Вашій же також показувала?

НЮСИК (*так само*). Показувала.

РАЇСА І наверняка ще й прокоментірувала соответственно... сука.

НІКА Рот закрій, потворо.

РАЇСА (*не звертає на неї уваги, НЮСИКУ*). А що групи її мнє устроїли після канікул! З першого ж вересня, як побачили, що її нема в розписанії!... Ваша мовчала, а всі інші... Вони ж до мене делегаціями ходили! Требували розказать, куди викладач подівався! Я їм спеціально поставила лучших спеціалістів, кандидатів наук! Ганну-Катерину, Валентину Михайлівну!... А вони все ходили й ходили, і нили, що знов хочуть цю... рибу в натюрморті!

НІКА (*робить постріл в повітря, верещить*). Заткайтеся!!!

Пауза.

НЮСИК (*робить до неї крок, благально*). Марто... Ніко... Я не знав... Я правда...

НІКА (*відступає, впустивши пістолет на підлогу*). Ви... Ви ж... Вас же в зоопарку показувати треба... за гроші. Ви ж не люди.. Ви ж потвори... обоє. Гієна й крокодил з крокодиловими слізьми... Потвори...

РАЇСА А ти, значить, бела й пушиста? І твоя мамця тоже? Шкода, я її пожаліла, просто так звільнила. Треба було по статті...

НЮСИК *(не дивиться на неї)*. Мамо, замовкни.

РАЇСА Це не ми потвори. Це ви потвори. Таким як ви завжди запаadlo... як усе. Ви ж особенні! Вам же ж більше за усеx надо! Реформатори, чесні й принципіальні! Всі кругом лайно, а ви на коні і в белому! І з Селінджером, як з флагом! Лялі кучеряві!

НІКА А хай вам... *(Прожогом вибігає, лишивши пістолет на підлозі)*

РАЇСА *(кричить їй у спину)*. Автобус до Лондона тут близько, за углом! *(Роздивляється довкола)*. Це ж люстру тепер ще чинить... через цю кретинку малолетню... *(До Нюсика)*. Я тобі знаєш, що скажу? Оці всі, які дуже ідейні, — вони малахольні. Нерви хліпкі. Як що — одразу вішаються, вени ріжуть, з мостів кидаються... Ще в цього, Селінджера їхнього, розказ був... про якусь сельодку з бананами, чи що... Не читав?

НЮСИК *(не дивлячись на неї)*. Читав.

РАЇСА Ну й дарма. Нема чого всякий бред читати... *(Дивиться на годинник)*. Ого, чотири вже! І программа уже всьо, наведено... *(Хапає пульт від телевізора, збільшує гучність. Голос дикторки: "То ж, Іване Сергійовичу, сьогодні, у день вашого ювілея...")*. Ні, ще поздравляють... *(Притишує звук.)* Жаль, своє пропустила... Треба буде в студію позвонить, сказати, щоб повторили завтра...

НЮСИК Мамо... А пам'ятаєш, я, коли маленький був... Мене питали, ким я хочу стати. А я говорив, що вчителем. Щоб як ти...

РАЇСА А що, правильно все говорив. Ким же тобі бути ще? На заводі пахатъ?

НЮСИК А Славко колись в дитячому садку всім розповів, що буде сміттярем. Сказав: хочу, щоб ніде не було бруду...

РАЇСА Це що, ця жучка з газети так і не прийшла? Вона ж ще дві години назад должна була... Ну нічого... Я зараз Ігорю Дмитровичу подзвоню, він мені п'ять фотографій обіщав, цветних, на вкладиші... Зараз буде вам bye-bye, babu, ти диви, розпустилися совсем... Де мій телефон? *(Виходить.)*

НЮСИК *лишається на самоті. Якийсь час стоїть незрушно. Потім підбирає з підлоги пістолет. Роздивляється його як людина, яка доти не тримала в руках зброю.*

НЮСИК *(з пістолетом у руці)*. Ми сьогодні будемо дивитися фільм, сказала вона тоді. Зараз ви навряд чи його зрозумієте, але можливо потім... коли прийде час обирати, піднятися на парту, ачи почати зневажати себе... *(Зважує пістолет у руці. Іде.)*

Якийсь час сцена лишається порожньою. Телевізор продовжує стиха бубоніти.

Постріл.

Несподівано гучно звучить голос дикторки у телевізорі: "То ж, дорога Раїсо Олександрівно, сьогодні, в день вашого ювілея, весь педагогічний колектив Чорнопольського університету щиро бажає вам сил і наснаги і уклінно дякує за вашу сумлінну й шляхетну педагогічну працю".

Світло поступово тьмянішає, аж допоки сцена повністю занурюється в темряву.

ZABICA

30.08.2013 — 06.10.2013

Про автора

Дарина Березіна

Поетка. Прозаїк. Драматург. Перекладач.

Народилася в м. Миколаєві в 1982 році.

За освітою філолог.

Лауреат Міжнародного конкурсу кращих творів молодих літераторів "Гранослов", конкурсу "Привітання життя" та конкурсу видавництва "Смолоскип", а також Міжнародної недержавної україно — німецької літературної премії імені Олеся Гончара і конкурсу "Витоки"

Автор збірки поезій та прози "Камера схову" (Київ, 2004), збірки поезій "Всього лише серпень" (Львів, 2006), збірки прози "Мимо жанру" (Миколаїв, 2010).

Виступала як перекладач у декількох літературних проектах.

Твори - поетичні, прозові й драматичні - виходили друком в обласних та республіканських часописах.

Член Національної спілки письменників України з 2006 року.

Джерело: Миколаївський літературно-художній журнал "СОБОРНА ВУЛИЦЯ", № 1-2 (12-13) 2016 р.